

Klauzurní práce z trestního práva

Klauzurní práce č. 153 konaná dne 10.5.2024

Povedený vnuk

Matějovi jeho babička, která žila ve vlastním domě v Černošicích (okres Praha – západ), už jako malému vyprávěla, že nejbezpečnější úkryt peněz je doma pod matrací v posteli, protože tam je nikdo hledat nebude. Po maturitě v hospodě, když s kamarádem Pepou řešil, kde vzít peníze na plánované společné podnikání, si na to Matěj vzpomněl. Podle jeho odhadu by tam spořivá babička za tu dobu měla mít jistě přes jeden milion korun českých. Přesvědčil proto Pepu, aby babičku, až půjde večer na dvorek zahnat slepice, přepadl s pořádným armádním nožem v ruce, který mu půjčil a kterého se babička jistě určitě lekne, zatlačil ji do domu a pohrozil jí usmrcením, pokud mu peníze nevydá. Ujistil ho, že babička se o sebe bojí a peníze mu určitě vydá, podrobně mu také popsal domácnost babičky a její zvyky, vysvětlil mu, kde se má před přepadením schovat, připravil mu i pohodlné přenocování v opuštěném seníku, který se za obcí nacházel a kde se druhého dne ráno měli setkat.

Pepa sám druhý den večer skutečně přišel k domu babičky, nicméně se bál, aby babička při přepadení nedostala infarkt, což by mu Matěj neodpustil, a proto změnil plán. Využil chvíle, kdy babička vyšla na dvorek, nepozorovaně vběhl otevřenými dveřmi do domu, kde našel pod matrací schovanou pokladničku, kterou hodil do batohu, a pak nepozorovaně stejným způsobem vyběhl ven z domu. Jeho radost, jak to vymyslel, protože není žádný násilník, vystřídalo zklamání, když potom s Matějem otevřel pokladničku a zjistil, že v ní je pouze 50 000 Kč.

Praktická část písemné části státní závěrečné zkoušky

1. Jak trestněprávně posoudíme jednání Pepy? Odůvodněte.
2. Jak trestněprávně posoudíme jednání Matěje? Odůvodněte.
3. Jak bychom trestněprávně posoudili následující jednání Pepy? Pepa zpočátku čin provedl podle původního plánu, babičku s nožem v ruce zatlačil do domu, kde se ale babička začala bránit s tím, že mu nic nedá. I na to byl Pepa připraven, nezaváhal a babičku čtyřikrát bodl nožem do dutiny břišní a do hrudi, aby si mohl v klidu vzít peníze. Babičce tím způsobil

okamžitou smrt. S příruční pokladnou s 50 000 Kč, kterou našel pod matrací, pak odešel z domu pryč. Odůvodněte.

4. Policejnímu orgánu se v přípravném řízení v rámci vyšetřování nedařilo splnit pokyn dozorového státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze, aby dohledal odcizenou hotovost, a proto rozhodl o zajištění Pepova notebooku a mobilního telefonu, jejichž zhruba odpovídala odcizené hotovosti. Který konkrétní orgán je funkčně a místně příslušný k rozhodnutí o opravném prostředku, který Pepa proti takovému rozhodnutí podal? Odůvodněte.

5. V řízení pro skutek popsany v otázce č. 3 se koná vazební zasedání, neboť státní zástupce podal návrh na vzetí obviněného Pepy do vazby, protože je obava, že uprchne do zahraničí, konkrétně na Seychely, kam podle zakoupené letenky chtěl odletět. Pepa se obrátil na svého obhájce, že nabídne kauci klidně ve výši 1 milionu Kč. Může být zjištěný vazební důvod nahrazen za přijetí uvedené peněžité záruky? Odůvodněte.

6. Pepu zprostil obžaloby soud, který ihned rozhodl o jeho propuštění z vazby na svobodu. Proti tomuto rozhodnutí podal státní zástupce přímo do protokolu stížnost. Jak má reagovat předseda senátu, může dát příkaz k propuštění Pepy, anebo má vyčkat rozhodnutí stížnostního soudu? Odůvodněte.

Poznámka:

- 1. U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpce případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).*
- 2. Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).*
- 3. Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).*

Teoretická část klauzurní práce

Poznámka:

Teoretická část klauzurní práce nijak přímo nenavazuje na zadání praktické části klauzurní práce.

7. Obhájce Dostál převzal nutnou obhajobu obviněného Pepy, který zaslechl policistu, jak nad jeho spisem řeší otázku kvalifikovaného pokusu. Protože Pepa nevěděl, zda se jej tato diskuse týká, protože tématu vůbec nerozuměl, obrátil se na svého obhájce s dotazem, co to znamená. Vyberte správné vysvětlení obhájce, co je kvalifikovaným pokusem:

- a) Jde o případ, kdy se pachatel dopustí pokusu trestného činu, za který zanikne trestní odpovědnost dobrovolným upuštěním od dokonání činu, ale zůstane trestní odpovědnost za jiný trestný čin, který svým jednáním již dokonat.
- b) Jde o případ pokusu trestného činu v kvalifikované skutkové podstatě, která je současně zvlášť závažným zločinem, jehož příprava je trestná.
- c) Jde o případ, kdy se pachatel pokusil spáchat trestný čin v jeho kvalifikované skutkové podstatě, kterou se mu nepodařilo naplnit, ale svým jednáním naplnil znaky základní skutkové podstaty téhož trestného činu.
- d) Jde o tzv. předčasně dokonáný trestný čin, který je formálně dokonán již jednáním, které je materiálně pouhým pokusem.

8. Alex měl bohaté zkušenosti s pácháním trestné činnosti a doslechl se, že trestní právo pracuje s pojmem nepravá recidiva. Protože by se v případném příštím trestním řízení rád nepravou recidivou bránil a neví, zda zahrnuje jeho případ, obrátil se na svého advokáta s dotazem, co to přesně znamená. Jak by mu měl advokát odpovědět?

Nepravou recidivou rozumíme případ, kdy pachatel spáchá další trestný čin:

- a) po vyhlášení odsuzujícího rozsudku pro předchozí spáchaný trestný čin, ovšem před tím, než tento rozsudek nabude právní moci.
- b) po zahájení trestního stíhání pro předchozí spáchaný trestný čin, ovšem dříve, než je pro tento předchozí trestný čin podána obžaloba či návrh na potrestání.
- c) po zahájení trestního stíhání pro předchozí spáchaný trestný čin, ovšem dříve, než je pro tento předchozí trestný čin vyhlášen odsuzující rozsudek.
- d) po vyhlášení odsuzujícího rozsudku odvolacím soudem, avšak dříve, než je obviněnému jeho opis doručen.

9. Karel byl vždy mimořádně opatrný, přesto je nyní trestně stíhán za nedbalostní trestný čin, ale v rámci hlavního líčení soudce poznamenal, že je vidět, že dodržel objektivní míru povinné opatrnosti. Co to pro Karla může znamenat?

Pokud pachatel dodrží objektivní míru povinné opatrnosti:

- a) může být trestně odpovědný jen za trestný čin, který lze spáchat výhradně z vědomé nedbalosti.

- b) může být trestně odpovědný jen za trestný čin, který lze spáchat výhradně z nevědomé nedbalosti.
- c) nemůže být trestně odpovědný za žádný nedbalostní trestný čin.
- d) může být trestně odpovědný jen za trestný čin, který lze spáchat výhradně z hrubé nedbalosti.

10. Anička právě vystudovala právnickou fakultu a s babičkou se dívá na televizi, kde právní expert hovoří o indempnitě poslanců a senátorů. Vyberte správné vysvětlení Aničky babičce podle českého právního řádu:

- a) Indemnitu mají všichni poslanci a senátoři a nemohou se po dobu výkonu svého mandátu dopustit žádného trestného činu.
- b) Indemnita znamená nemožnost poslance a senátory trestně stíhat bez souhlasu příslušné sněmovny.
- c) Indemnita znamená trestní neodpovědnost a v případě poslanců a senátorů se vztahuje jen na hlasování a projevy v příslušné sněmovně nebo v jejích orgánech.
- d) Indemnita poslanců a senátorů znamená, že se po dobu výkonu svého mandátu nemohou v příslušné sněmovně nebo v jejích orgánech dopustit žádného trestného činu.

11. Martin byl trestně stíhán, ale jeho trestní stíhání bylo státním zástupcem zastaveno, tak to chtěl jít v den právní moci usnesení oslavit. Po cestě na oslavu potkal svého kamaráda, který právě složil zkoušku z trestního práva. Martin se mu proto pochlubil, že jde slavit, protože má definitivně a nezvratitelně jednou provždy své trestní stíhání zastaveno. Jak by měl jeho kamarád reagovat?

Pravomocné usnesení státního zástupce o zastavení trestního stíhání může mimo jiné být ještě zrušeno:

- a) usnesením Nejvyššího soudu na podkladě dovolání nejvyššího státního zástupce podaného v neprospěch obviněného.
- b) usnesením nadřízeného státního zástupce, vydaným do 3 měsíců od právní moci takového usnesení.
- c) rozsudkem Nejvyššího soudu na podkladě stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti v neprospěch obviněného.
- d) usnesením nejvyššího státního zástupce, vydaným do 3 měsíců od právní moci takového usnesení.

12. Studenti práv se dívali na americký detektivní seriál, v němž nebyl obviněný vzat do vazby, protože byla nahrazena kaucí. Začali proto mezi sebou diskutovat, zda by to bylo teoreticky možné i v našem právním systému. K jakému závěru by měli dojít?

Soud může nahradit vazbu přijetím peněžitě záruky:

- a) vždy.
- b) s výjimkou vazby koluzní.
- c) s výjimkou vazby útekové.
- d) s výjimkou vazby předstižné.

13. Obviněný Aleš se ptá svého obhájce, co pro něj prakticky v trestním řízení znamená zásada *nemo tenetur*. Jak by mu měl obhájce odpovědět?

- a) Význam této zásady spočívá v tom, že nemůže být nucen k tomu, aby aktivně napomáhal svému usvědčení.
- b) Význam této zásady spočívá v tom, že nemůže být nucen k účasti na hlavním líčení.
- c) Význam této zásady spočívá v tom, že policejní orgán nemůže činit úkony zasahující do práva na soukromí bez předchozího schválení státního zástupce nebo soudu.
- d) Význam této zásady spočívá v tom, že se spoluobvinění nemohou nikdy nechat zastoupit jedním obhájcem.

14. Bylo-li obžalovanému doručeno předvolání k hlavnímu líčení do vlastních rukou ve středu dne 31. 1. 2024, kdy nejdříve by se mohlo konat hlavní líčení při zachování lhůty, kterou má obžalovaný k přípravě před jeho konáním:

- a) v úterý následující týden.
- b) ve středu následující týden.
- c) ve čtvrtek následující týden.
- d) v pátek následující týden.

POVEDENÝ VNUK

Řešení praktické části

1. Jak trestněprávně posoudíme jednání Pepy? Odůvodněte.

Pepa se svým jednáním dopustil pokusu zločinu krádeže podle § 21 odst. 1, § 205 odst. 1, odst. 4 písm. c) TZ v jednočinném souběhu s přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 TZ. (1 bod)

Pepa původně zamýšlel dopustit se loupeže (přinutit babičku vydat peníze pod pohrůzkou užití nože) spolu s porušováním domovní svobody (dokonce za užití násilí a jeho pohrůžky se zbraní – natlačení babičky do domu za užití nože), pak od tohoto původního záměru dobrovolně upustil (přičemž mu objektivně nic nebránilo původní plán provést) a rozhodl se zmocnit se věci babičky Matěje potají, skrytě. Pepa tedy dobrovolně upustil od dokonání trestného činu loupeže, který připravoval (opatřil si zbraň a vydal se na místo činu). Ukončením jednání směřujícího k loupeži též odstranil nebezpečí vzniklé zájmu chráněnému zákonem z podniknuté přípravy (nebezpečí směřující vůči osobní svobodě babičky). Trestní odpovědnost Pepy za přípravu zvláště závažného zločinu loupeže podle § 173 odst. 1, 2 písm. c) TZ, která je jinak trestná podle § 173 odst. 5 TZ (k tomu viz níže odpověď na otázku č. 2), zanikla podle § 20 odst. 3 písm. a) TZ.

Pepa své rozhodnutí změnil a vnikl nepozorovaně do domu babičky a tam vzal její pokladničku s penězi, přičemž se domníval, že je v pokladničce přes 1 milion Kč, zatímco tam bylo jen 50 000 Kč.

Pepa tak úmyslně jednak neoprávněně vnikl do obydlí jiného a jednak si присvojil cizí věc tím, že se jí zmocnil, způsobil tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou (50 000 Kč), přičemž zamýšlel způsobit škodu značnou (přes 1 mil. Kč).

Přečinu porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 TZ se dopustí, kdo (mimo jiné) neoprávněně vnikne do obydlí jiného. K vyvození trestní odpovědnosti je třeba úmyslného zavinění podle § 13 odst. 2 TZ. Podle § 133 TZ se obydlím rozumí také dům. Pepa do domu vstoupil bez přivolení babičky, podle zadání jediné osoby oprávněné k povolení vstupu do

domu, vstoupil do něj neoprávněně. Jeho utajený vstup je vniknutím, Pepa neměl svolení babičky ani žádné jiné oprávnění pro takové jednání. Pepa jednal s úmyslem přímým ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) TZ, velmi dobře věděl, že jde o cizí obydlí (dům babičky) a že pro vniknutí do něj nemá oprávnění (a že s ohledem na záměr v něm krást by jej ani nedostal), také do něj neoprávněně vniknout chtěl. Pepa tak naplnil všechny znaky základní skutkové podstaty porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 TZ, tento trestný čin je podle § 14 odst. 2 TZ přečinem, neboť jde o úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby trestu odnětí svobody nepřevyšující 5 let (konkrétně je v § 178 odst. 1 TZ ve výši 2 let). V případě Pepy se neužije ustanovení § 178 odst. 3 TZ (spáchání činu násilím se zbraní), protože jeho znaky Pepa poté, co svůj záměr přehodnotil, nenaplnil, ani se o to nepokusil.

Krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) TZ se dopustí, kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou. K vyvození trestní odpovědnosti je třeba úmyslného zavinění podle § 13 odst. 2 TZ. Pepa vzal v domě babičky Matěje pokladničku s hotovostí ve výši 50 000 Kč, aniž by mu babička, jako jediná osoba oprávněná, k tomu dala svolení (a např. peníze mu darovala, půjčila apod.). Peníze pro něj byly věci cizí. Peníze se nacházely v moci jiné osoby (babičky Matěje), Pepa překonal tuto moc jiného, tedy se peněz zmocnil, a to v úmyslu nakládat s nimi jako s vlastními, tedy přisvojil si je. Šlo o 50 000 Kč, Pepa tak skutečně (reálně) způsobil na cizím majetku (majetku babičky) škodu nikoliv nepatrnou, za kterou se podle § 138 odst. 1 písm. a) TZ považuje škoda dosahující částky nejméně 10 000 Kč (škoda nikoliv malá, která by byla též naplněna, není znkem § 205 TZ v žádné z jeho alternativ). Všechny uvedené znaky Pepa svým jednáním skutečně naplnil, všechny jsou též kryty jeho úmyslným zaviněním, Pepa jednal s úmyslem přímým ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) TZ, neboť jeho jednání bylo finální, na cíl zaměřené, provedl vše přesně v souladu se svou předem pojatou vůlí, znal všechny rozhodné okolnosti – znaky trestného činu (s výjimkou uvedenou níže) a je také naplnit chtěl, tedy věděl, že se zmocňuje věci cizí, že s ní bude nakládat jako s vlastní (přisvojí si ji) a že tak na cizím majetku způsobí škodu, což vše také chtěl.

Pepovo úmyslné zavinění se vztahuje i na celý obsah pokladničky, byť neměl úplnou a správnou představu o jeho obsahu, chtěl způsobit škodu co největší. Protože ale vycházel z mylné představy na základě informace od Matěje, že v posteli by měla být hotovost přes jeden milion Kč, zamýšlel způsobit právě takovou škodu, tedy škodu značnou ve smyslu § 138 odst. 1 písm. d) TZ. Způsobení takové škody je u krádeže okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby (konkrétně v rozpětí 2-8 let odnětí svobody) uvedenou v § 205 odst. 4 písm. c) TZ. Takovou značnou škodu tedy Pepa zamýšlel způsobit (v tomto ohledu se na jeho původním rozhodnutí nic nezměnilo ani přehodnocením způsobu, jakým peníze získá), v době činu se mylně domníval,

že ji také způsobí, ač ji způsobit nemohl, protože se v pokladničce nacházelo jen 50 000 Kč. Pepa tak **jednal v tzv. pozitivním skutkovém omylu o okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby ve smyslu § 18 odst. 3 TZ**, neboť mylně předpokládal skutkovou okolnost, která by naplňovala znaky přísnějšího úmyslného trestného činu, a proto má být **potrestán za pokus tohoto přísnějšího trestného činu**.

Pepa tak má být podle tohoto ustanovení potrestán za **pokus zločinu krádeže podle § 205 odst. 1, odst. 4 písm. c) TZ**.

O **zločin** jde podle **§ 14 odst. 3 TZ**, neboť zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou přečiny (nejde o nedbalostní trestný čin ani o úmyslný trestný čin s horní hranicí trestu odnětí svobody nepřevyšující 5 let), na pokus se užije stejné trestní sazby jako na dokonáný trestný čin (§ 21 odst. 2 TZ) a trestným činem se rozumí i jeho pokus (§ 111 TZ).

Pozn. na okraj: Pepa se trestného činu krádeže nedopustil vloupáním, protože nevníkl do uzavřeného prostoru lstí, nedovoleným překonáním uzamčení nebo překonáním jiné jistící překážky s použitím síly ve smyslu § 121 TZ. Pepa totiž využil jisté nepozornosti a neopatrnosti babičky Matěje, která za sebou nezavřela dveře a nechala je otevřené, Pepa tak nijak nepřekonával uzamčení či jinou jistící překážku, jeho jednání ani není možno považovat za lstivé ve smyslu § 121 TZ (jde zpravidla o podvodné jednání vůči osobě oprávněné svolit ke vstupu do obydlí, např. vydáváním se za někoho jiného, vstup v době, kdy k tomu taková osoba dá svolení, a utajené setrvání v prostoru i po zavírací době apod.).

Obou uvedených trestných činů se Pepa dopustil **v jednočinném souběhu**. Za jeden skutek se považují všechny ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinnou následku významného z hlediska trestního práva, jsou-li zahrnuty zaviněním (č. 8/1985 Sb. rozh. tr.). Protože neoprávněné vniknutí do obydlí babičky bylo nutným předpokladem pro spáchání zamýšlené krádeže, jedná se o jeden skutek, a tedy o jednočinný souběh trestných činů.

(1 bod)

2. Jak trestněprávně posoudíme jednání Matěje? Odůvodněte.

Matěj se dopustil přípravy zvláště závažného zločinu loupeže podle § 20 odst. 1, § 173 odst. 1, 2 písm. c) TZ v jednočinném souběhu s organizátorstvím k přečinu porušování domovní svobody podle § 24 odst. 1 písm. a), § 178 odst. 1 TZ. (1 bod)

Odůvodnění:

Matěj přesvědčil Pepu, aby přepadl s nožem v ruce babičku, zatlačil ji do domu a tam pod pohrůžkou užití nože ji donutil vydat peníze. Přitom vysvětlil Pepovi zvyky babičky, přesně mu stanovil plán akce, kde se má schovat, kdy má na babičku zaútočit, poskytl mu zbraň jako nástroj k trestné činnosti, vysvětlil mu, jak vypadá domácnost babičky, dokonce mu připravil i pohodlné přenocování v opuštěném seníku, který se za obcí nacházel a kde se druhého dne ráno měli setkat. V jednání Matěje tak lze spatřovat organizátorství ve formě zosnování dvou úmyslných trestných činů, a sice loupeže a porušování domovní svobody (k oběma viz níže). Pepa si však způsob získání peněz před činem samým rozmyslel a upustil od dokonání loupeže, babičku nepřepadl, ani ji násilím nezatlačil do domu, kde jí nehrozil nožem, nevydá-li peníze, jen využil otevřených dveří a vstoupil do domu, kde odcizil hotovost, která navíc nepřevyšovala 1 milion Kč, jak se v době plánování činu spolu s Matějem domníval, ale pouze 50 000 Kč. Pepa se tak dopustil činu značně odlišného od jednání, na kterém se Matěj chtěl účastnit jako organizátor (který Matěj zosnoval). Matěj zosnoval loupež, ale Pepa se dopustil krádeže, dále Matěj zosnoval porušování domovní svobody, kterého se Pepa také dopustil, ale jiným způsobem (viz níže).

Matěj tak předně zosnoval zvlášť závažný zločin loupeže ve smyslu § 24 odst. 1 písm. a) a § 173 odst. 1, 2 písm. c) TZ. Loupeží se rozumí jednání spočívající v užití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci. Jednání se podle záměru měl dopustit Pepa. Peníze Matějovy babičky byly pro Pepu cizí věci, měl v důsledku jednání Matěje původně v úmyslu se jich zmocnit za užití násilí (zatlačením babičky do bytu) a pohrůžky bezprostředního násilí (hrozbou usmrcení nožem).

V případě Matějova organizátorství loupeže tak chybí základní podmínka tzv. akcesority ve smyslu návěti v § 24 odst. 1 TZ, protože Pepa jako (hlavní) pachatel se loupeže nedopustil, tento trestný čin ani nedokončil, ani se o něj nepokusil. V takovém případě jde ze strany Matěje pouze o pokus organizátorství, vlastně tzv. bezvýsledné organizátorství (podobně jako u návodu samotné původní organizátorství bylo úspěšné, pachatel si ale později vše rozmyslel a činu se nedopustil). Pokus organizátorství (podobně jako ostatních forem účastenství) se samostatně netrestá, ale je možno jej postihnout jako přípravu k trestnému činu podle § 20 odst. 1 TZ, je-li trestná, tedy jde-li o zvlášť závažný zločin, jestliže to trestní zákon (ve zvláštní části) u příslušného trestného činu výslovně stanoví. Tak tomu v případě loupeže je i tehdy, mělo-li by jít jen o prostou loupež v základní skutkové podstatě, protože i taková loupež je zvlášť závažným zločinem podle § 14 odst. 3 TZ (jde o úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby trestu odnětí svobody ve výši nejméně 10 let), v daném případě ale bylo zamýšleno naplnit dokonce i

okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby uvedenou v § 173 odst. 2 písm. c) TZ, tj. způsobit značnou škodu ve smyslu § 138 odst. 1 písm. d) TZ (ve výši nejméně 1 mil. Kč). Trestnost přípravy je uvedena v § 173 odst. 5 TZ.

Kromě toho Matěj tím samým jednáním zosnoval další Pepův trestný čin porušování domovní svobody podle § 24 odst. 1 písm. a) a § 178 odst. 1, 3 TZ, který měl spočívat v tom, že Pepa neoprávněně vnikne do obydlí jiného a užije při činu násilí a pohrůžky bezprostředního násilí a takový čin spáchá se zbraní. Obydlím jiného se podle § 133 TZ rozumí též dům jiného, v tomto případě babičky Matěje. Ani v tomto případě však později čin neproběhl v souladu s plánem vytvořeným Matějem, podle něhož měl Pepa spáchat čin takovým způsobem, že by naplnil i zmíněnou okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby uvedenou v § 178 odst. 3 TZ. To ale nakonec Pepa neprovedl. I v daném případě tak návod směřoval k těžšímu trestnému činu, než byl Pepou nakonec proveden. U uvedeného těžšího trestného činu (podle § 178 odst. 1, 3 TZ) ale příprava není trestná (nejde o zvlášť závažný zločin, ani trestní zákon výslovně nepřipouští trestnost přípravy), není tak možno pokus organizátorství postihovat jako přípravu. Ovšem Pepa v tomto případě přece jen zčásti podle plánu připraveného Matějem postupoval, dopustil se mírnějšího trestného činu (podle § 178 odst. 1 TZ), který je v zamýšleném těžším trestném činu obsažen (jde o základní skutkovou podstatu téhož trestného činu), proto ohledně něj je akcesorita splněna. Matěj se tak dopustil organizátorství přečinu porušování domovní svobody podle § 24 odst. 1 písm. a), § 178 odst. 1 TZ.

V obou případech jednal Matěj s úmyslem přímým podle § 15 odst. 1 písm. a) TZ. Trestné je (podle naprosto majoritní nauky i aplikační praxe, a to i za užití § 13 odst. 2 TZ) jen úmyslné účastenství (zde formou organizátorství) na úmyslném trestném činu jiného, to samé platí i o postihu pokusu organizátorství jako přípravy. Je tak třeba dvojího úmyslu – jednak k vlastní činnosti spočívající v tom, že organizátor zosnuje trestný čin jiné konkrétní osoby, jednak k činnosti další osoby, která má podle připraveného plánu organizátora čin provést, musí tak činit úmyslně. To bylo v obou případech splněno. Matěj chtěl zosnovat Pepův čin spočívající ve zmocnění se peněz za užití pohrůžky bezprostředního násilí, případně i násilí, jímž by si i vynutil vstup do domu babičky. Znal tak všechny rozhodné okolnosti, které také chtěl.

V organizátorství jsou obsaženy i ostatní formy účastenství (jde o vztah subsidiarity těchto méně závažných forem účastenství k té nejzávažnější), takže se zvlášť nekvalifikuje jednání Matěje ani jako návod (tím, že vzbudil v Pepovi rozhodnutí čin spáchat) ani jako pomoc (tím, že Pepovi opatřil zbraň).

*Za jeden skutek se považují všechny ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinnou následku významného z hlediska trestního práva, jsou-li zahrnuty zaviněním (č. 8/1985 Sb. rozh. tr.). Protože neoprávněné vniknutí do obydlí babičky bylo nutným předpokladem pro spáchání zamýšlené loupeže, jedná se o jeden skutek, a tedy o **jednočinný souběh trestných činů**. K tomu také směřoval jediný plán Matěje. (1 bod)*

3. Jak bychom trestněprávně posoudili následující jednání Pepy? Pepa zpočátku čin provedl podle původního plánu, babičku s nožem v ruce zatlačil do domu, kde se ale babička začala bránit s tím, že mu nic nedá. I na to byl Pepa připraven, nezaváhal a babičku čtyřikrát bodl nožem do dutiny břišní a do hrudi, aby si mohl v klidu vzít peníze. Babičce tím způsobil okamžitou smrt. S příruční pokladnou s 50 000 Kč, kterou našel pod matrací, pak odešel z domu pryč. Odůvodněte.

Pepa se dopustil zvláště závažného zločinu vraždy podle § 140 odst. 2, odst. 3 písm. j) TZ v jednočinném souběhu s přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 3 TZ. (1 bod)

Odůvodnění:

*Pepa byl původně rozhodnut k loupeži podle § 173 odst. 1, 2 písm. c) TZ a porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 3 TZ, s páčáním těchto trestných činů (viz k nim odpověď na otázku č. 2) podle svého předsevzetí také započal (a vlastně je i dokonat, protože naplnil všechny jejich znaky), nicméně své jednání tím neukončil. Babičku se mu sice podařilo zatlačit do domu (§ 178 odst. 1, 3 TZ), kde po předchozím užití násilí a také pod pohrůzkou bezprostředního násilí v podobě užití nože žádal vydání peněz (dokonaná loupež), nicméně babička mu peníze nevydala, a proto Pepa ihned realizoval svou předchozí pohrůzku užití nože, kterým čtyřikrát bodl babičku do dutiny břišní a do hrudníku, což vedlo k okamžité smrti babičky. Pepa takový postup měl předem rozmyšlen – viz „na to byl Pepa připraven, nezaváhal...“ Pepa tak tím samým skutkem záměrně po předchozím uvážení babičku usmrtil, a to jen proto, že mu nevydala peníze, které po ní pod vážně míněnou pohrůzkou užití nože žádal. Jde tak o výšeč objektivní reality, která je **jediným skutkem**. Momentem, který dělí pachatelovo jednání na různé skutky, je následek závažný z hlediska trestního práva, který pachatel způsobil nebo chtěl způsobit (tj. zmocnění se cizích peněz) – viz rozhodnutí č. 8/1985 Sb. rozh. tr.*

Pepa se tak dopustil **zvlášť závažného zločinu vraždy podle § 140 odst. 2, odst. 3 písm. j) TZ**, neboť **jiného (babičku) úmyslně usmrtil, a to po předchozím uvážení** (§ 140 odst. 2 TZ), navíc tak činil **v úmyslu získat pro sebe a pro jiného majetkový prospěch** – § 140 odst. 3 písm. j) TZ. Pepa porušil zájem na ochraně lidského života (objekt), naplnil znaky objektivní stránky – usmrtil jiného (bodáním nožem), čímž přivodil smrt jiné osoby (babičky – účinek a následek v podobě porušení zájmu na ochraně lidského života), mezi jeho jednáním a následkem byla jednoznačně dána příčinná souvislost (šlo o příčinu klíčovou, hlavní, bez níž by jistě následek nenastal). Pepa jednal **s úmyslem** přímým ve smyslu **§ 15** odst. 1 písm. a) TZ, věděl, co činí, a smrt způsobit chtěl (šlo o cílené jednání – finální). Konal tak z nízké pohnutky, aby se mohl zmocnit jejích věcí, tedy získat majetkový prospěch pro sebe i jiného (Matěje) – tzv. loupežná vražda podle § 140 odst. 3 písm. j) TZ. Výše prospěchu není stanovena, stačí jakýkoliv prospěch. Pepa jednal po předchozím uvážení podle § 140 odst. 2 TZ, neboť na tuto variantu byl připraven, měl ji předem rozmyšlenou (tzv. premeditace).

V této kvalifikované vraždě je zahrnuta i prostá vražda ve smyslu § 140 odst. 1 TZ (jde o vztah speciality), stejně tak i loupež podle § 173 odst. 1, 2 písm. c) TZ (taktéž jde o **vztah speciality** loupežné vraždy **vůči loupeži** – viz rozhodnutí č. 27/1992 Sb. rozh. tr.). Ani jedno ustanovení se proto neužije.

Pozn. na okraj: Nešlo tak o náhle pojatý úmysl ve smyslu § 140 odst. 1 TZ (v tzv. náhlém hnutí mysli), protože Pepa na reakci babičky byl připraven a další postup si předem promyslel. I s ohledem na uvedené nebyla ani naplněna další okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby uvedená v § 140 odst. 3 písm. e) TZ, neboť babičku nevráždil proto, že by mohla jeho čin dosvědčit (takovému závěru neodpovídá zadání, není v něm uvedeno, že by Pepu poznala, že by mu tím hrozila, že by tak Pepa činil právě z takové obavy apod.), naopak jediným důvodem jeho činu bylo to, že mu babička nevydala požadované peníze, což měl také předem rozmyšleno.

Pepa se zároveň dopustil **přečinu porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 3 TZ**. V tomto případě platí, co bylo **uvedeno v odpovědi na otázku č. 1**, navíc ale Pepa užil při činu **násilí** (zatlačil babičku do domu) a zčásti i s pohrůžkou bezprostředního násilí a takový čin spáchal **se zbraní**. **Nůž** jistě **je zbraní ve smyslu § 118 TZ**, neboť **je jím možno učinit útok proti tělu důraznějším**. Násilím se rozumí užití fyzické síly za účelem překonání kladeného odporu nebo zamezení odporu očekávaného. Takovou fyzickou sílu Pepa užil, když babičku zatlačil do domu. Zároveň jí i hrozil nožem, kdyby se nepodvolila. Nepochybně tak naplnil též okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby uvedenou v § 178 odst. 3 TZ.

Oba uvedené trestné činy spáchal **jediným skutkem** (k tomu platí, co bylo uvedeno v odpovědích na otázky č. 1 a 2).

4. Policejnímu orgánu se v přípravném řízení v rámci vyšetřování nedařilo splnit pokyn dozorového státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze, aby dohledal odcizenou hotovost, a proto rozhodl o zajištění Pepova notebooku a mobilního telefonu, jejichž zhruba odpovídala odcizené hotovosti. Který konkrétní orgán je funkčně a místně příslušný k rozhodnutí o opravném prostředku, který Pepa proti takovému rozhodnutí podal? Odůvodněte.

K rozhodnutí o stížnosti Pepy proti usnesení policejního orgánu o zajištění náhradní hodnoty (podle § 79g TŘ) je podle § 146a odst. 2 TŘ příslušný Krajský soud v Praze.

Pepa si přisvojil pokladničku spolu s 50 000 Kč, které představovaly výnos z trestné činnosti. Protože se je nepodařilo dohledat, lze namísto nich zajistit náhradní hodnotu, která může být představována věcmi v majetku Pepy.

Nelze-li zajistit věc, která je nástrojem trestné činnosti nebo výnosem z trestné činnosti, může být podle § 79g odst. 1 TŘ místo ní zajištěna náhradní hodnota, která odpovídá, byť jen zčásti, její hodnotě (tak tomu bylo – hodnota notebooku a mobilního telefonu zhruba odpovídala odcizené částce); přitom se postupuje obdobně podle příslušných ustanovení upravujících zajištění věci (§ 79a až 79f TŘ), která je nástrojem trestné činnosti nebo výnosem z trestné činnosti. Náhradní hodnotu lze zajistit osobě, která měla povinnost strpět zajištění původní věci.

Podle § 79a odst. 5 TŘ je proti rozhodnutí o zajištění přípustná stížnost.

Podle § 146a odst. 2 TŘ o stížnosti proti rozhodnutí policejního orgánu, kterým zajistil náhradní hodnotu, rozhoduje soud, v jehož obvodu je činný státní zástupce, který ve věci vykonává dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení. Takovým státním zástupcem je státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze, proto příslušným soudem bude Krajský soud v Praze.

Ustanovení § 26 TŘ se v těchto případech neuplatní.

5. V řízení pro skutek popsáný v otázce č. 3 se koná vazební zasedání, neboť státní zástupce podal návrh na vzetí obviněného Pepy do vazby, protože je obava, že uprchne do zahraničí, konkrétně na Seychely, kam podle zakoupené letenky chtěl odletět. Pepa se obrátil na svého obhájce, že nabídne kauci klidně ve výši 1 milionu Kč. Může být zjištěný vazební důvod nahrazen za přijetí uvedené peněžitě záruky? Odůvodněte.

Důvod vazby podle § 67 písm. a) TŘ, který byl u Pepy zjištěn, v tomto případě lze podle § 73a odst. 1 TŘ nahradit peněžitou zárukou v odpovídající výši.

Podle zadání by měly být splněny podmínky pro vzetí obviněného Pepy do vazby z důvodu uvedeného v § 67 písm. a) TŘ. Pepa byl obviněn, a to mimo jiné pro zvlášť závažný zločin vraždy podle § 140 odst. 2, 3 písm. j) TZ (viz odpověď na otázku č. 3), pro který lze obviněného vzít do vazby (§ 68 odst. 2 TŘ), z konkrétních okolností vyplývá obava, že Pepa uprchne (odletí na Seychely), aby se trestnímu stíhání vyhnul - § 67 písm. a) TŘ. Obecně lze takový důvod nahradit také peněžitou zárukou – § 73a odst. 1 TŘ první věta. To sice neplatí v případě vypočtených trestných činů v druhé větě § 73a odst. 1 TŘ, mezi nimiž je mimo jiné i trestný čin vraždy, avšak jen tehdy, jde-li o důvod uvedený v § 67 písm. c) TŘ, který ale v tomto případě nebyl shledán. Toto omezení se tak neuplatní.

Soud tak v tomto případě může rozhodnout o přijetí peněžitě záruky, přičemž stanoví její výši, která musí být nejméně 10 000 Kč, tedy 1 milion Kč by takovou podmínku splňoval. Zda je peněžitá záruka přípustná a případně v jaké výši, rozhodne soud především s přihlédnutím k osobě a k majetkovým poměrům obviněného a k povaze a závažnosti trestného činu, pro který je stíhán, jakož i závažnosti důvodů vazby - § 73a odst. 2 písm. a) TŘ.

6. Pepu zprostil obžaloby soud, který ihned rozhodl o jeho propuštění z vazby na svobodu. Proti tomuto rozhodnutí podal státní zástupce přímo do protokolu stížnost. Jak má reagovat předseda senátu, může dát příkaz k propuštění Pepy, anebo má vyčkat rozhodnutí stížnostního soudu? Odůvodněte.

Předseda senátu dá za užití § 74 odst. 2 TŘ a contrario příkaz k propuštění Pepy z vazby na svobodu, protože stížnost státního zástupce nemá odkladný účinek.

Podle § 74 odst. 2 TŘ má odkladný účinek pouze stížnost stran proti rozhodnutí o případnutí peněžitě záruky státu a stížnost státního zástupce proti rozhodnutí o propuštění obviněného z vazby, nejde-li o propuštění z vazby po vyhlášení zprošťujícího rozsudku. V daném případě ale jde právě o propuštění z vazby po vyhlášení zprošťujícího rozsudku, v takovém případě nemá stížnost státního zástupce v žádném případě odkladný účinek.

Obviněný tedy musí být po vyhlášení zprošťujícího rozsudku propuštěn na svobodu, třebaže rozhodnutí o tom nenabýlo právní moci (je tzv. předběžně vykonatelné).

Teoretická část klauzurní práce

Poznámka:

Teoretická část klauzurní práce nijak přímo nenavazuje na zadání praktické části klauzurní práce.

7. Obhájce Dostál převzal nutnou obhajobu obviněného Pepy, který zaslechl policistu, jak nad jeho spisem řeší otázku kvalifikovaného pokusu. Protože Pepa nevěděl, zda se jej tato diskuse týká, protože tématu vůbec nerozuměl, obrátil se na svého obhájce s dotazem, co to znamená. Vyberte správné vysvětlení obhájce, co je kvalifikovaným pokusem:

- a) Jde o případ, kdy se pachatel dopustí pokusu trestného činu, za který zanikne trestní odpovědnost dobrovolným upuštěním od dokonání činu, ale zůstane trestní odpovědnost za jiný trestný čin, který svým jednáním již dokonal.
- b) Jde o případ pokusu trestného činu v kvalifikované skutkové podstatě, která je současně zvlášť závažným zločinem, jehož příprava je trestná.
- c) Jde o případ, kdy se pachatel pokusil spáchat trestný čin v jeho kvalifikované skutkové podstatě, kterou se mu nepodařilo naplnit, ale svým jednáním naplnil znaky základní skutkové podstaty téhož trestného činu.
- d) Jde o tzv. předčasně dokonaný trestný čin, který je formálně dokonán již jednáním, které je materiálně pouhým pokusem.

8. Alex měl bohaté zkušenosti s pácháním trestné činnosti a doslechl se, že trestní právo pracuje s pojmem nepravá recidiva. Protože by se v případném příštím trestním řízení rád nepravou recidivou bránil a neví, zda zahrnuje jeho případ, obrátil se na svého advokáta s dotazem, co to přesně znamená. Jak by mu měl advokát odpovědět?

Nepravou recidivou rozumíme případ, kdy pachatel spáchá další trestný čin:

- e) po vyhlášení odsuzujícího rozsudku pro předchozí spáchaný trestný čin, ovšem před tím, než tento rozsudek nabude právní moci.
- f) po zahájení trestního stíhání pro předchozí spáchaný trestný čin, ovšem dříve, než je pro tento předchozí trestný čin podána obžaloba či návrh na potrestání.
- g) po zahájení trestního stíhání pro předchozí spáchaný trestný čin, ovšem dříve, než je pro tento předchozí trestný čin vyhlášen odsuzující rozsudek.
- h) po vyhlášení odsuzujícího rozsudku odvolacím soudem, avšak dříve, než je obviněnému jeho opis doručen.

9. Karel byl vždy mimořádně opatrný, přesto je nyní trestně stíhán za nedbalostní trestný čin, ale v rámci hlavního líčení soudce poznamenal, že je vidět, že dodržel objektivní míru povinné opatrnosti. Co to pro Karla může znamenat?

Pokud pachatel dodrží objektivní míru povinné opatrnosti:

- e) může být trestně odpovědný jen za trestný čin, který lze spáchat výhradně z vědomé nedbalosti.
- f) může být trestně odpovědný jen za trestný čin, který lze spáchat výhradně z nevědomé nedbalosti.
- g) **nemůže být trestně odpovědný za žádný nedbalostní trestný čin.**
- h) může být trestně odpovědný jen za trestný čin, který lze spáchat výhradně z hrubé nedbalosti.

10. Anička právě vystudovala právnickou fakultu a s babičkou se dívá na televizi, kde právní expert hovoří o indemnitě poslanců a senátorů. Vyberte správné vysvětlení Aničky babičce podle českého právního řádu:

- e) Indemnitu mají všichni poslanci a senátoři a nemohou se po dobu výkonu svého mandátu dopustit žádného trestného činu.
- f) Indemnita znamená nemožnost poslance a senátory trestně stíhat bez souhlasu příslušné sněmovny.
- g) **Indemnita znamená trestní neodpovědnost a v případě poslanců a senátorů se vztahuje jen na hlasování a projevy v příslušné sněmovně nebo v jejích orgánech.**
- h) Indemnita poslanců a senátorů znamená, že se po dobu výkonu svého mandátu nemohou v příslušné sněmovně nebo v jejích orgánech dopustit žádného trestného činu.

11. Martin byl trestně stíhán, ale jeho trestní stíhání bylo státním zástupcem zastaveno, tak to chtěl jít v den právní moci usnesení oslavit. Po cestě na oslavu potkal svého kamaráda, který právě složil zkoušku z trestního práva. Martin se mu proto pochlubil, že jde slavit, protože má definitivně a nezvratitelně jednou provždy své trestní stíhání zastaveno. Jak by měl jeho kamarád reagovat?

Pravomocné usnesení státního zástupce o zastavení trestního stíhání může mimo jiné být ještě zrušeno:

- e) usnesením Nejvyššího soudu na podkladě dovolání nejvyššího státního zástupce podaného v neprospěch obviněného.
- f) usnesením nadřízeného státního zástupce, vydaným do 3 měsíců od právní moci takového usnesení.
- g) rozsudkem Nejvyššího soudu na podkladě stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti v neprospěch obviněného.

- h) usnesením nejvyššího státního zástupce, vydaným do 3 měsíců od právní moci takového usnesení.

12. Studenti práv se dívali na americký detektivní seriál, v němž nebyl obviněný vzat do vazby, protože byla nahrazena kaucí. Začali proto mezi sebou diskutovat, zda by to bylo teoreticky možné i v našem právním systému. K jakému závěru by měli dojít?

Soud může nahradit vazbu přijetím peněžitě záruky:

- e) vždy.
- f) s výjimkou vazby koluzní.
- g) s výjimkou vazby útčkové.
- h) s výjimkou vazby předstižné.

13. Obviněný Aleš se ptá svého obhájce, co pro něj prakticky v trestním řízení znamená zásada *nemo tenetur*. Jak by mu měl obhájce odpovědět?

- e) Význam této zásady spočívá v tom, že nemůže být nucen k tomu, aby aktivně napomáhal svému usvědčení.
- f) Význam této zásady spočívá v tom, že nemůže být nucen k účasti na hlavním líčení.
- g) Význam této zásady spočívá v tom, že policejní orgán nemůže činit úkony zasahující do práva na soukromí bez předchozího schválení státního zástupce nebo soudu.
- h) Význam této zásady spočívá v tom, že se spoluobvinění nemohou nikdy nechat zastoupit jedním obhájcem.

14. Bylo-li obžalovanému doručeno předvolání k hlavnímu líčení do vlastních rukou ve středu dne 31. 1. 2024, kdy nejdříve by se mohlo konat hlavní líčení při zachování lhůty, kterou má obžalovaný k přípravě před jeho konáním:

- e) v úterý následující týden.
- f) ve středu následující týden.
- g) ve čtvrtek následující týden.
- h) v pátek následující týden.